

DOMSTOL
ADMINISTRASJONEN

Mål og handlingsplan for internasjonalt arbeid i Domstoladministrasjonen (DA)

2021-2025

Sammenfatning/Mål

- DA skal gjennom deltakelse i europeisk domstolssamarbeid innhente – og bidra til - god praksis for uavhengige domstoler, preget av rettsikkerhet og høy tillit.
- DA skal ved ekstern finansiering bidra til rettsoppbyggende arbeid i andre land som en del av norsk utenrikspolitikk. Arbeidet skal bidra til velfungerende, uavhengige domstoler og rettsikkerhet for innbyggerne i de land vi samarbeider med.
- DAs internasjonale virksomhet skal bidra med internasjonale erfaringer inn i arbeidet med strategisk plan.

Innledning/Utfordringer

Domstolenes idé- og verdigrunnlag samt strategiske plan «Domstolene 2025» gir de overordnede føringer for DAs arbeid frem mot 2025. Alt arbeid skal preges av å sikre domstolenes uavhengighet samt danne grunnlag for rettsikkerhet og tillit. Det skal også prege DAs internasjonale arbeid.

Norges domstoler skårer høyt ved internasjonale sammenligninger, både hva gjelder tillit, antikorrupsjon, saksbehandlingstid og uavhengighet. Likevel finnes det mye å lære av andre. DA og norske domstoler bør være utadvendte institusjoner som tar opp i seg det beste fra verden omkring. Dette krever at dommere og DA deltar på relevante internasjonale arenaer hvor beste praksis utveksles for uavhengige og ansvarlige domstoler. Det gjelder spesielt i Norden - og Europa for øvrig.

I tillegg til utbyttet vi har av å delta på relevante internasjonale arenaer, har norske domstoler selv mye å bidra med på disse arenaene for utviklingen i andre lands domstoler.

Internasjonalt engasjement er også påkrevet for å være med på byggingen av rettsstater og demokratier i Europa – som er en viktig del av norsk utenrikspolitikk. I flere land i Europa er domstolenes uavhengighet under press. Og mange land har store utfordringer med alt fra effektiv saksavvikling til manglende infrastruktur og lav tillit. Å styrke rettsstatene i Europa står sentralt i Norges utenrikspolitikk. Både fordi det i et rettighetsperspektiv er viktig for individer, men også fordi velfungerende rettsstater er viktig og helt avgjørende for et velfungerende indre marked i EØS, som også er Norges største eksportmarked.

Det er også viktig å bidra til gjensidig tillit mellom domstolene i Europa.

Dette rettsoppbyggende arbeidet er en forpliktelse for oss som et land med lange demokratiske tradisjoner, effektive domstoler uten korrupsjon og betydelige økonomiske ressurser. Domstolenes og DAs arbeid i denne forbindelse har i stor utstrekning vært knyttet til et samarbeid med Utenriksdepartementet og Financial Mechanism Office i Brussel. Det rettsoppbyggende arbeidet er bistandspreget og fungerer mer som en understøttelse av norsk utenrikspolitikk enn som en kilde til modernisering av norske domstoler. Arbeidet oppleves likevel som personlig svært utviklende og meningsfullt for de involverte fra domstolene og DA. Arbeidet er også med på å bygge gode relasjoner mellom Norge og mottakerland.

Internasjonaliseringen av rettstvistene og rettskildene påvirker norske domstoler i stadig større grad. Norges forpliktelser innenfor menneskerettigheter og EU/EØS-samarbeidet er eksempel på dette. Mange rettssaker involverer parter og aktører fra andre land.

Internasjonalt samarbeid bidrar til refleksjon om eget systems styrker og svakheter. Internasjonalt arbeid skal være en utviklingsmulighet for ansatte i domstolene og DA. DAs oppgave bør være å bistå domstolene og dommerne med å ha oversikt over det som skjer internasjonalt for å bruke denne kunnskapen nasjonalt. Utveksling av internasjonale erfaringer vil medvirke til at DA blir bedre rustet til gjennomføre de mål som er satt innenfor de enkelte strategiområder.

Rammer for mål og handlingsplanen

DAs internasjonale virksomhet skal være preget av domstolenes idé- og verdigrunnlag samt gjennom internasjonale erfaringer bidra inn i arbeidet for å realisere strategisk plan «Domstolene 2025» og til videre strategisk utviklingsarbeid.

Selv om internasjonalt arbeid i DA vil involvere domstolene, er mål- og handlingsplan 2021-2025 rettet inn mot DAs virksomhet. Det internasjonale arbeidet i DA skal ivareta utviklingsbehovene i domstolene i tråd med strategisk plan. Det internasjonale arbeidet skal involvere dommere og andre ansatte i domstolene, og opparbeidet kunnskap og erfaring bør videreformidles.

Det internasjonale arbeidet som har som hovedformål å videreutvikle norske domstoler skal finansieres over DAs ordinære budsjett og skjer innenfor de årlige rammer som settes av styret.

Den delen av det internasjonale arbeidet som er bistandsorientert – det rettsoppbyggende arbeidet – skal finansieres gjennom særskilte tildelinger fra relevante kilder, i hovedsak Utenriksdepartementet og Financial Mechanism Office i Brussel.

Mål og handlingsplan

Mål 1.

DA skal gjennom deltakelse i europeisk domstolssamarbeid innhente og bidra til god praksis for uavhengige domstoler, preget av rettsikkerhet og høy tillit.

DA skal være tilknyttet internasjonale organisasjoner og institusjoner som gir DA og domstolene bedre forutsetninger for å kunne møte fremtidige utfordringer.

Handlingsplan:

DA vil fortsette med sitt engasjement i følgende organer:

- Samarbeidsorganet for Etterutdanning av Nordiske Dommere (SEND) for utveksling av erfaringer på dommernivå mellom de nordiske land.

- Nordisk samarbeid mellom domstoladministrasjonene med årlige møter på ledernivå for å utveksle erfaringer.
- Nordisk samarbeid på jordskifteområdet DA vil videreutvikle samarbeidet i Norden på jordskifteområdet.
- European Commission for Efficiency in Justice (CEPEJ), som er en kommisjon under Europarådet og utgjør en sentral aktør for utviklingen av domstolsystemene i Europa. Deltakelse gir tilgang til kunnskap om domstolsutviklingen i medlemslandene til Europarådet og åpner for deltakelse i domstolfaglige diskusjoner og aktiviteter på europeisk nivå. DA bidrar sammen med JD og andre til å levere statistikk fra Norge.
- European Network for Councils of the Judiciary (ENCJ) for domstolråd/domstolsadministrasjoner i EU/EØS – land, samt søkerland. Gjennom nettverket gis DA tilgang til erfaringer fra andre lands administrasjon av domstoler og ENJC utgjør møteplass for domstolfaglige diskusjoner og utvikling av god praksis.
- European Judicial Training Network som driver og utvikler kompetansearbeid i EU/EØS-land, samt søkerland.
- Flere europeiske institusjoner arbeider aktivt for å heve kompetansenivået til aktører innenfor domstolene på menneskerettighetsområdet og innenfor EU/EØS rett. DA skal arbeide for at flere norske dommere deltar i slik program, som for eksempel Europarådets HELP.

DA skal:

- Arbeide for at norske domstoler er på høyde med beste internasjonale praksis i kompetanseutvikling for ansatte i domstolene og DA.
- Hente og dele erfaringer med de nordiske domstoladministrasjoner og legge til rette for nordisk dommerutveksling.
- Være en synlig samarbeidspartner for Europarådet, ENCJ og andre internasjonale organisasjoner som arbeider med utvikling av domstolene.
- Være synlig som sentral kilde til kunnskap om internasjonal domstolutvikling. DA skal her bruke egnede kommunikasjonskanaler til å spre sentral kunnskap om internasjonal utvikling på domstolområdet.
- Informere domstolene om den internasjonale utviklingen som er relevant for domstolene. Oppdatere intranett og domstol.no med sentralt internasjonalt arbeid.
- Bidra til at norske dommere holder seg oppdatert på internasjonale forpliktelser og rettsutvikling, som menneskerettigheter, barns rettigheter og EØS-/EU-rett.
- Gi ut nyhetsbrev for å presentere aktuelt stoff fra aktiviteter knyttet til norske domstolers internasjonale arbeid samt for å bidra til innsikt om internasjonale standarder, god praksis og rettsutvikling.

- Bidra til at norsk academia er kjent med europeisk arbeid innenfor de domstolnettverk der DA deltar aktivt.

Direktøren vil til DAs styre årlig redegjøre for det internasjonale arbeidet som gjøres i DA og i domstolene, og oppsummere den internasjonale utviklingen på domstols-området.

Mål 2.

DA skal ved ekstern finansiering bidra til rettsoppbyggende arbeid i andre land som en del av norsk utenrikspolitikk. Arbeidet skal bidra til velfungerende, uavhengige domstoler og rettssikkerhet for innbyggerne i de land vi samarbeider med.

Det er i Norges interesse at europeiske domstoler og rettsvesen fungerer optimalt. Domstolene i Norge er velfungerende og kan bidra med kunnskaps- og erfaringsoverføring til andre land i Europa. DA har opparbeidet ekspertise i administrasjon og utvikling av domstolene som kan være verdifull for andre land. EØS-midlene utgjør en sentral del av norsk utenrikspolitisk satsing i Europa. Justissektoren med domstolene er et prioritert område for støtte fra EØS-midlene. DA og norske domstoler har deltatt i oppbyggingen av domstolene på Balkan siden slutten av 1990-tallet. En videre utvidelse av EØS-området vil omfatte Balkan. Blant annet derfor er området prioritert av Utenriksdepartementet. DA har lang erfaring med å bidra inn i domstolsutvikling på Vest-Balkan og er også her en etterspurt samarbeidspartner. UD har initiert en prosess der DA kan få utvidet ansvar på linje med hva Kartverket har på Vest-Balkan.

DA skal:

- Fortsette å arbeide som donor programpartner og prosjektpartner med EØS-midlene, også i en ny programperiode, fra 2024.
- Ha Vest-Balkan som et satsingsområde for rettsoppbyggende arbeid. Det tas sikte på inngå en fornyet avtale med UD om utvidet ansvar for DA når det gjelder støtte til domstolutviklinger i regionen. Det vil gjelde både utvikling av prosjekter i mottakerland og støtte til gjennomføringen av disse. Prosjekteieren i mottakerlandene vil være resultatansvarlige overfor DA – og DA vil være ansvarlig overfor UD.
- Ha en positiv holdning til studiebesøk fra utenlandske domstoler, men veie det mot kapasitet.
- Holde kontakt med domstolansatte som bidrar som internasjonale eksperter og bidra til erfaringsutveksling og evaluering.

Mål 3.

DAs internasjonale virksomhet skal bidra med internasjonale erfaringer inn i arbeidet med strategisk plan.

Kontakter med andre lands domstolsråd og domstolsadministrasjoner kan brukes aktivt når det arbeides med mål og utviklingstiltak i «Domstolene 2025» - og i videre strategisk

planlegging. DAs internasjonale sekretariat skal være på tilbudssiden for å dele og etterspørre kunnskap, bidra til referansemålinger eller arrangere erfaringsutvekslinger med andre land.

Noen av utviklingsområdene i Domstolene 2025 peker seg ut spesielt:

2.2. Digital rettsprosess og brukerkommunikasjon

2.3. Økt fokus på bruk av ny teknologi

3.2. Bedre ressursutnyttelse

4.1 Styrke og synliggjøre domstolenes uavhengighet

DA skal:

- Innhente kunnskap om hvordan andre land digitaliserer rettsprosessen, tar i bruk innovative løsninger og hvordan det kommuniseres med brukerne. DA skal holde kontakt med domstoler og domstoladministrasjoner i andre land som ligger i front innenfor digital fornying. DA fortsetter å arbeide aktivt med IKT-relaterte problemstillinger innenfor institusjoner som CEPEJ og ENCJ.
- Bidra til internasjonale sammenligninger om ressursbruken i domstolene og kommunisere dette. Samarbeidet i CEPEJ gir grunnlag for dette.
- Være i europeisk toppskikt på de undersøkelser som sammenligner domstolenes uavhengighet, ansvarlighet og kvalitet. DA skal i samarbeid med ENCJ jevnlig undersøke dommernes opplevde uavhengighet. En undersøkelse av brukernes syn på dommernes/domstolenes uavhengighet– utarbeidet av ENCJ, skal gjennomføres i utvalgte domstoler.
- Drive bilateral erfaringsutveksling med de nordiske land og andre domstolsystem i europeisk toppskikt. Utover de nordiske land er det i denne perioden spesielt aktuelt med Nederland og England & Wales.